

Vizsgák a XX. század végén

(Konferencia Lillafüreden, 1993. XI. 25–27.)

Az oktatás szabályozásának módja már régóta komoly vita tárgya a modern pedagógiában. Tantervekkel, a folyamat szigorú ellenőrzésével, a ki- és átmeneti csomópontokon alkalmazott vizsgákkal, csak ezzel, csak amazzal, avagy mind-egyikkel? – máig is megválaszolatlan kérdések.

Magyarországon mind a polgári, mind az úgynevezett szocialista közoktatás mindhárom szabályozásra a példák bőséges sorát nyújtotta, az egyes módozatokon belül is óriási eltérésekkel. Mert ugyan ki vonhatott volna egyenlőségelet a nép-, majd általános iskolák inkább csak bemutató jellegű „vizsgái” és a nyolcosztályos gimnáziumok hajdani, komoly társadalmi rangot és érvényesülést is biztosító kemény érettségi vizsgája között? Avagy összevethető-e a közelmúltbeli évente alig egy-egy alkalommal megejtett, szakmailag eléggé felületes szakfelügyelői iskolalátogatás az 1936-ban bevezetett, egyre szigorodó, majd teljesen eluralkodó tanfelügyelői ellenőrzésekkel? Egy bizonyos: amíg a curriculum alapú bemeneti és a felügyeleti jellegű folyamatszabályozás hosszú időn át keményen tartotta magát, a kimenetben csupán az érettségi vizsga bizonyult tartósnak, az is egyre gyengülő formában.

Az 1993 nyarán életbe lépett közoktatási törvény egyértelművé tette a vizsgák jelentőségének növekedését, méghozzá két típusban. Az alapvizsga és az érettségi kodifikálása a pedagógiát a kérdés alapos és pontos elméleti megfogalmazására és a gyakorlati megoldások sürgős kidolgozására készíti. Az összemérhetőség, a magasabb fokú oktatás által történő elfogadhatóság, a retrospektív és prospektív funkciók viszonya, a külső és belső vizsga arányai, mértéke, az egy-két szintű kimenet problémái ma még sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem tisztáztak eléggé, mindezek sürgőssége azonban tagadhatatlan.

E feladatok elősegítésének, esetleges meggyorsításának őszinte szándéka vezette az MTA Pedagógiai Bizottságát, az Országos Közoktatási Intézetet, a Miskolci Egyetem neveléstudományi tanszékét és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézetet, amikor 1993. november 25–27. között Lillafüreden közösen megrendezték a *Vizsgák a XX. század végén* című konferenciát. Az ott elhangzott előadások közül adunk közre ötöt.